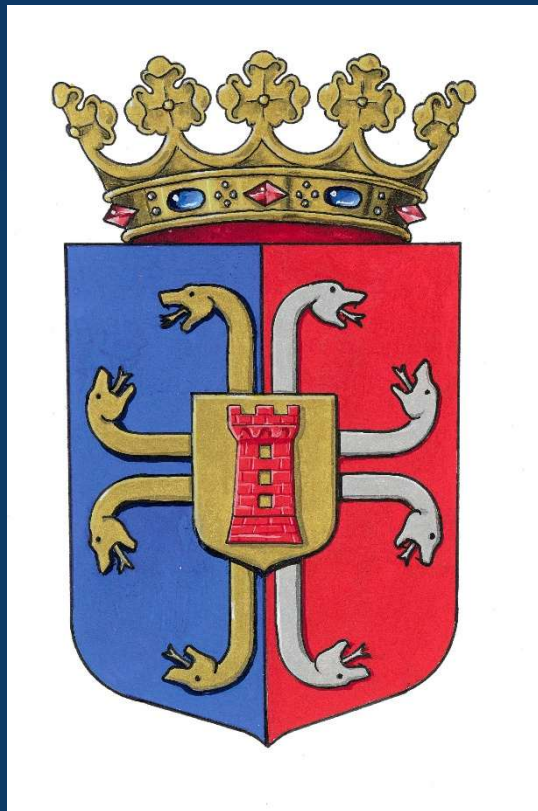

HOGE RAAD VAN ADEL

JAARVERSLAG

2025

Afbeelding omslag: wapen van de gemeente Sittard-Geleen, zoals vastgesteld bij Koninklijk Besluit d.d. 15 mei 2025. Wapentekening door Piet Bultsma, 2025.

INHOUDSOPGAVE

Ten geleide.....	8
Raadsvergaderingen.....	11
Adelszaken.....	14
Overheidsheraldiek: <i>wapens en vlaggen</i>	20
Krijgsmacht: <i>emblemen en vlaggen</i>	28
Representatie.....	38
Secretarie.....	40
Secretaris en medewerkers.....	40
Publicaties, lezingen en symposia.....	42
Archief, bibliotheek en verzamelingen.....	44
Raad en secretarie.....	48
Contactgegevens.....	49

TEN GELEIDE

Voor u ligt het jaarverslag van de Hoge Raad van Adel over het jaar 2025. Zoals gebruikelijk behandelde de Raad ook afgelopen jaar zowel adelszaken als aanvragen op het gebied van publiekrechtelijke heraldiek. Daarnaast zijn op beide terreinen initiatieven genomen om te voorzien in bepaalde leemten. Zo was bij een aantal families sprake van een primogenituurtitel waarvan de overgang nog niet was geëffectueerd en bleken vier waterschappen nog niet over een wapen te beschikken.

Op adelsgebied liepen in het verslagjaar nog twee gerechtelijke procedures inzake een verzoek tot erkenning in de Nederlandse adel. In een van deze zaken heeft de Raad van State definitief afwijzend beslist. De andere zaak is inmiddels ook aanhangig gemaakt bij de hoogste bestuursrechter. Een procedure betreffende een verzoek tot bevestiging van een heerlijkheidswapen, is eveneens ter behandeling voorgelegd aan de Raad van State.

In het afgelopen jaar heeft de Hoge Raad van Adel op twee verzoeken betreffende overdracht van een primogenituurtitel – respectievelijk die van graaf en baron – positief beschikt. Twee

andere verzoeken waar sprake was van al langer vacante primogenituurtitels zijn in behandeling. Voorts is positief geadviseerd op twee verzoeken tot agreatie (goedkeuring) om toe te treden tot de Ridderlijke Duitse Orde Balijs van Utrecht (RDO). Naar aanleiding van een verzoek van de RDO heeft de Raad na eigen onderzoek de RDO geadviseerd dat een eventuele verruiming van de toelatingscriteria gedurende de komende een à twee generaties vooralsnog niet nodig zal zijn. Tenslotte vond in april 2025 een interessant kennismakingsbezoek plaats van de Belgische Dienst Adel en Ridderorden.

Op heraldisch gebied is in het afgelopen jaar voor de fusiegemeente Sittard-Geleen een wapen vastgesteld, net op tijd voor de viering van het vijftienvigjarig bestaan van deze gemeente op 1 januari 2026. Daarmee beschikken alle gemeenten in ons land nu over een wapen. Op een verzoek van de gemeente Urk voor een wapenwijziging – inhoudende een subtiele kleurwijziging en toevoeging van een kroon – kon positief worden beslist. Van de vier benaderde waterschappen zonder wapen, hebben er twee in 2025 de Raad om advies verzocht. Voor één daarvan is het wapen inmiddels vastgesteld. Daarnaast zijn er adviezen uitgebracht voor twee emblemen van de Koninklijke Marine en voor twee emblemen van de Koninklijke Luchtmacht.

Door gebruik te maken van een nog onbenutte 0,5 fte kon de

Secretarie van de Raad worden versterkt met een medewerker gespecialiseerd in het beheer van het archief en de bibliotheek, een functie waaraan al langer behoefte bestond.

A handwritten signature in dark ink, featuring a large, stylized initial 'P' followed by several loops and a long horizontal stroke at the end.

jonkheer Pieter de Savornin Lohman
VOORZITTER

RAADSVERGADERINGEN

De Hoge Raad van Adel is het vaste adviescollege van de regering op het gebied van adeldom en heraldiek. De Raad adviseert de minister van Algemene Zaken over naamgeving, titulatuur en wapenverlening van leden van het Koninklijk Huis, het Rijkswapen en de Nederlandse vlag; de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over adelszaken en de samenstelling en wijziging van de wapens van publiekrechtelijke lichamen; de minister van Justitie en Veiligheid over verzoeken tot naamswijziging waarbij de namen van adellijke geslachten of van heerlijkheden betrokken zijn; en de minister van Defensie over ontwerpen van emblemen en medailles van de krijgsmachtsonderdelen.

Om deze taken goed te kunnen uitvoeren vergadert de Raad minimaal tweemaal per jaar. De Raad vergaderde in het verslagjaar op 9 april en op 29 oktober. In deze vergaderingen werden zowel adelsaangelegenheden als heraldische adviesverzoeken behandeld. Naast verzoeken en juridische procedures kwam ook de toepassing van nieuwe wetgeving, zoals de wet betreffende dubbele geslachtsnamen (Wet Introductie Gecombineerde Geslachtsnaam (WIGG)), aan de orde. Een uitzondering op deze wet geldt voor adellijke geslachtsnamen (artikel 1:5 lid

11 BW). Naam en predicaat of titel horen bij elkaar, waardoor aan de adellijke geslachtsnaam geen andere geslachtsnaam kan worden toegevoegd, althans niet zonder gevolgen: wanneer dat wel gebeurt, gaat adeldom niet over op het kind. De Raad heeft hier op zijn website ook aandacht voor gevraagd.

Tijdens de vergaderingen behandelde de Raad vier zaken die op adeldom betrekking hadden. Voorts werd in acht zaken heraldisch advies uitgebracht. Daarvan hadden twee adviezen betrekking op een gemeentewapen, twee op het wapen van een waterschap en vier op emblemen van de krijgsmacht. Voorts werd advies uitgebracht met betrekking tot een nieuwe civiele onderscheiding (het ‘Kruis voor Moedig en Beleidsvol Optreden’) en kwamen gedurende het jaar allerlei onderwerpen aan de orde die niet tot adviezen leidden.

ADELSZAKEN

FILIATIEREGISTER

De Hoge Raad van Adel kreeg in zijn Instructie van 24 juni 1814 de taak een ‘pertinent, algemeen register’ van de Nederlandse adel bij te houden: het filiatierregister. Adeldom vererft in wettige, rechte en mannelijke lijn. Als bewijs van die adeldom dient een opeenvolgende, ononderbroken reeks van akten van de burgerlijke stand, die in het archief van de Raad worden bewaard. Die reeks toont de afstamming aan van thans levende leden van een adellijke familie van hun in de Nederlandse adel opgenomen genobiliteerde voorvader. Dit wordt bijgehouden in het filiatierregister.

Ambtenaren van de burgerlijke stand dienen ambtshalve authentieke afschriften van akten betreffende leden van de Nederlandse adel aan de Raad toe te sturen. Daarnaast zijn de leden van de Nederlandse adel verplicht om geboorten, huwelijken en overlijdens in hun familie aan de Hoge Raad van Adel mee te delen.

De Raad heeft aansluiting op de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP). De administratief medewerker haalt maandelijks de voor het bijhouden van het filiatierregister noodzakelijke mutaties betreffende edellieden uit de BRP binnen. Die worden

geregistreerd in een op het formaat van de BRP-bestanden aansluitend, nieuw elektronisch deel van het filiatieregister.

NOBILITATIEVERZOEKEN

Verlening van adeldom kan op drie manieren plaatsvinden: door verheffing, inlijving en erkenning. Sinds de inwerkingtreding van de Wet op de Adeldom in 1994 is nobilitatie in Nederland een zeldzaamheid geworden. Dit is vooral omdat deze wet de criteria voor ‘inlijving’ heeft aangescherpt. Verheffing van een burger gebeurde voor het laatst in 1939 en aan erkenning worden van oudsher strikte eisen gesteld. Inlijving kan nu alleen nog plaatsvinden ten aanzien van personen die behoren tot de wettelijk erkende adel van een staat met een vergelijkbaar wettelijk adelsstatuut als Nederland en er gelijktijdig met een verzoek tot inlijving een verzoek tot verlening van het Nederlandschap wordt ingediend.

De Hoge Raad van Adel ontvangt regelmatig vragen van personen die menen af te stammen van een oude adellijke familie en op grond daarvan overwegen bij Z.M. de Koning een officieel verzoek tot erkenning in te dienen. De Raad verstrekt dan inlichtingen over de procedure en de voorwaarden waaraan een verzoekschrift moet voldoen. Hoewel de bewijslast bij de ver-

zoeker ligt, geeft de Raad daarnaast ook advies op basis van eigen historische expertise en genealogische collecties.

Het behoort tot de taken van de Raad om de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te adviseren op officieel ingediende verzoekschriften. De Raad adviseert dus, maar het is de minister die beslist. Soms leidt een negatieve beschikking van de minister op een verzoekschrift om erkenning tot een gerechtelijke procedure. Daarin treedt de Raad dan op als onafhankelijk adviseur van de minister.

In het verslagjaar 2025 waren er nog steeds twee gerechtelijke procedures inhoudende verzoeken om erkenning aanhangig. In een van deze procedures, die al geruime tijd speelde, was sprake van een herhaald verzoek omdat sprake zou zijn van nieuwe feiten. Op basis van een negatief advies van de Raad oordeelde de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties eerder dat er geen sprake was van nieuwe feiten, een mening die de rechtbank vervolgens ook deelde. In het najaar heeft ook de Raad van State definitief afwijzend beslist op dit verzoek. De tweede procedure is inmiddels ook aanhangig gemaakt bij de Raad van State, een nieuwe juridische procedure in verband met een verzoek tot erkenning wordt verwacht.

Bij controle bleek bij elf van de 38 primogenituurtitels (afgezien van die welke verleend zijn aan geslachten die geheel tot de buitenlandse adel zijn gaan behoren, of waarvan telgen nimmer

de Nederlandse nationaliteit hadden, welke als ‘slapend’ beschouwd kunnen worden) sprake te zijn van een ‘vacante’ titel bij eerstgeboorte, waarvan de overgang kennelijk nog niet was geëffectueerd. Om onduidelijke redenen is bij deze families, na het overlijden van de titeldrager, door rechthebbenden nagelaten actie in dezen te ondernemen. Overgang van de titel vindt plaats – en wordt geëffectueerd in de Basisregistratie Persoonsgegevens indien betrokkene in Nederland woont – na een positief besluit op een formeel verzoek van de rechthebbende aan de Raad. De Raad heeft betrokken rechthebbenden om die reden benaderd met het verzoek om dit alsnog te doen. Enkele van deze betrokkenen zijn woonachtig in een ver buitenland, waardoor het de vraag is of zij nog te bereiken te zijn, dan wel – zo zij al op de hoogte kunnen worden gebracht – of zij nog daadwerkelijk interesse hebben om overgang van deze primogenituurtitel te effectueren. Bij de overige families in kwestie hebben rechthebbenden inmiddels positief op het verzoek van de Raad gereageerd.

In het afgelopen jaar heeft de Raad aldus op twee verzoeken betreffende de overgang van een primogenituurtitel, respectievelijk die van graaf en baron, positief kunnen beschikken. Twee andere verzoeken, waarbij één betrokkene in Nieuw-Zeeland woonachtig is (maar gelukkig wel bereikbaar bleek), waren eind 2025 nog in behandeling.

Nadat Franciscus Antonius Gemma Lauta van Aijmsa bij Koninklijk Besluit van 8 maart 2022, nr. 2022000451, werd erkend te behoren tot de Nederlandse adel, hebben ook zijn beide zusters een verzoek om erkenning ingediend. Een positief advies aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties lag voor de hand en volgde op 3 november 2025. Rekestanten konden immers overtuigend aantonen in wettige mannelijke lijn af te stammen van Matthias Lauta van Aijmsa (1808-1872), een uit wettig huwelijk geboren halfbroer van drie gebroeders Lauta van Aijmsa die in 1825 werden erkend te behoren tot de Nederlandse adel. Op grond hiervan voldoen de rekestanten aan artikel 2, lid 4 van de Wet op de adeldom, dat aangeeft dat erkenning te behoren tot de Nederlandse adel kan plaatsvinden ten aanzien van personen die behoren tot een geslacht dat vóór 1795 reeds tot de inheemse adel behoorde. Bij Koninklijk Besluit van 15 december 2025, nr. 2025002870, werden Elisabeth Gerarda Maria Gemma Lauta van Aijmsa en Petronella Johanna Maria Gemma Lauta van Aijmsa, beiden wonende te Maastricht, erkend te behoren tot de Nederlandse adel et het predicaat jonkvrouw. Het diploma zal in de loop van 2026 uitgereikt worden, met welk sluitstuk deze procedure zal zijn afgerond.

Ook is er door de Raad positief geadviseerd bij twee verzoeken tot agreatie ter toetreding tot de Ridderlijke Duitsche Orde Balije van Utrecht (RDO). Bij de RDO was voorts de vraag

gerezen of er nog voldoende kandidaten zouden zijn voor mogelijke toetreding op basis van de huidige toelatingscriteria. Op basis van nader onderzoek kon de Raad de RDO ervan vergewissen dat eventuele verruiming van de huidige toelatingscriteria gedurende de komende een à twee generaties nog niet nodig zou zijn.

Op 16 april 2025 bracht een delegatie van de Belgische Dienst Adel en Ridderorden (*Service de la Noblesse et des Ordres*), ressorterend onder de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, een bezoek aan de Hoge Raad van Adel. Uit dit genoeglijke en interessante kennismakingsbezoek bleek maar weer dat er naast de vele overeenkomsten tussen onze landen ook op dit vlak verschillen zijn.

OVERHEIDSSHERALDIEK: WAPENS EN VLAGGEN

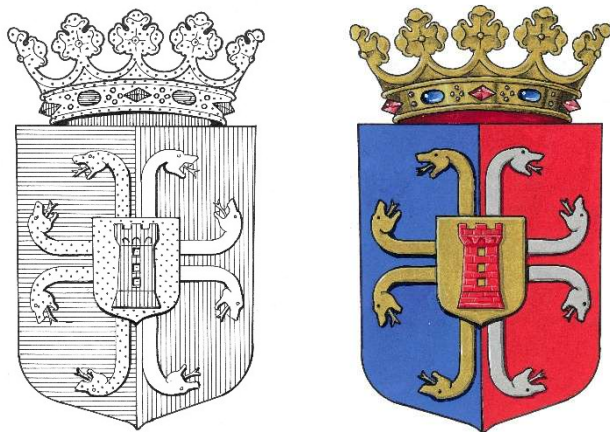
De Hoge Raad van Adel is vanaf zijn oprichting in 1814 nauw betrokken bij de vaststelling van de wapens van publiekrechtelijke lichamen. Meer dan 2500 wapens van rijk, provincies, gemeenten en waterschappen zijn sedertdien door of met tussenkomst van de Hoge Raad van Adel vastgesteld.

Op het gebied van wapens en vlaggen bracht de Raad in het verslagjaar adviezen uit. Procedures met betrekking tot de wapens van de gemeenten Sittard-Geleen en Urk en het wapen van het waterschap Zuiderzeeland konden in het verslagjaar worden afgerond met de vaststelling van deze wapens.

WAPEN GEMEENTE SITTARD-GELEEN

Bij Koninklijk Besluit van 15 mei 2025, nr. 2025000737, werd het wapen vastgesteld van de gemeente Sittard-Geleen, die per 1 januari 2026 zijn 25-jarig bestaan zou vieren en dat graag bekroond zag – welhaast letterlijk – met een wapen. De gemeente Sittard-Geleen was, sinds de vaststelling van het wapen van de nieuwe gemeente Drimmelen op 19 maart 2024, de laatste gemeente van het land zonder wapen. De Hoge Raad van Adel ontving, na een eerder advies d.d. 13 november 2024 (zie verder *Hoge Raad van Adel Jaarverslag 2024*, p. 24-25), op 16 januari 2025 een delegatie van de gemeente en bracht op 27 januari

2025 opnieuw een advies uit. Het vastgestelde wapen, ontworpen door de heer R.J.P.M. Vroomen, kan beschreven worden als volgt: *gedeeld van azuur en keel, over alles heen een gescheiden dubbel slangenkopkruis, gedeeld van goud en zilver; hart-schild: in goud een geopende burcht van keel met drie kanten, verlicht van het veld en een schildvoet van keel beladen met drie kepers van goud, de bovenste met afgesneden top. Het schild gedekt door een kroon van vijf bladeren.*

Wapen van de gemeente Sittard-Geleen, links gearceerd, rechts in kleur. Aan de hand van specifieke arceringen kunnen ook in een zwart-wit-weergave van het wapen de kleuren weergegeven worden. Dit is van belang bij onder meer de ambtsketen waarbij het wapen doorgaans in zilver wordt gegraveerd. Wapentekeningen door Piet Bultsma.

Het wapendiploma zal in de loop van 2026 plechtig worden

gepresenteerd en aan de burgemeester van de gemeente Sittard-Geleen overhandigd worden.

WAPEN GEMEENTE URK

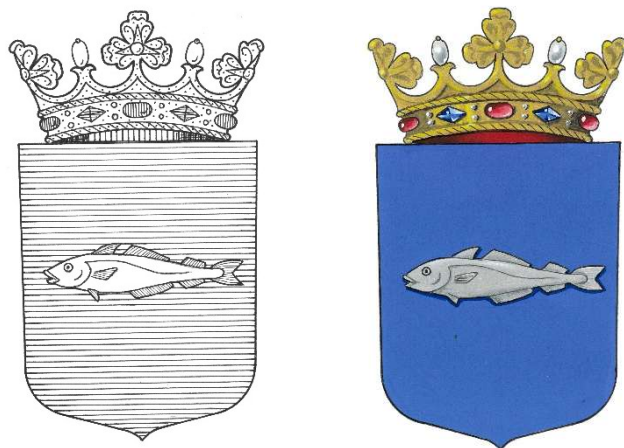
Bij Koninklijk Besluit van 11 november 2025, nr. 2025001697, werd het wapen vastgesteld van de gemeente Urk.

Het oude wapen van deze gemeente, vastgesteld bij Koninklijk Besluit d.d. 15 december 1819, werd hierbij in die zin gewijzigd dat de schelvis voortaan niet meer van ‘natuurlijke kleur’ maar van zilver is – wat heraldisch correcter is en ook aansluit bij de gemeentevlag, waarop de vis in wit wordt weergegeven – en dat het wapen vermeerderd werd met een kroon van drie fleurons en twee parels. Op de tekening in het diploma en in het wapenregister van wapens van publiekrechtelijke lichamen, dat door de Hoge Raad van Adel wordt bijgehouden, is de schelvis nu duidelijker en realistischer als zodanig vormgegeven, dit in tegenstelling tot de (enigszins onbeholpen) registertekening uit 1819 waarin een schelvis amper of niet te herkennen viel.

Urk was voordien de enige gemeente van de provincie Flevoland waarvan het wapen nog niet gekroond was. Op grond van artikel 4 van de *Richtlijnen van de minister van Binnenlandse Zaken van 18 oktober 1877 betreffende het verlenen van wapens aan publiekrechtelijke lichamen* kan aan elk gemeentewapen een dergelijke kroon worden toegevoegd.

Het wapendiploma zal in de loop van 2026 plechtig worden

gepresenteerd en aan de burgemeester van de gemeente Urk overhandigd worden.

Wapen van de gemeente Urk, links gearceerd, rechts in kleur. Wapenteekeningen door Piet Bultsma.

WAPEN WATERSCHAP ZUIDERZEELAND

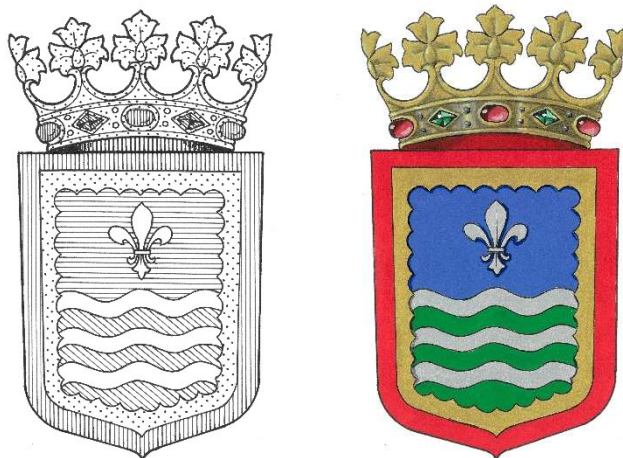
In de Raadsvergadering van 30 oktober 2024 was besloten de vier (van de 21) waterschappen die nog niet over een wapen beschikten – te weten Rijn en IJssel (1997), Zuiderzeeland (2000), Scheldestromen (2011) en Drents Overijsselse Delta (2016) – te benaderen en uit te nodigen om over te gaan tot de aanvraag van een wapen. Drie van deze waterschappen gaven in 2025 te

kennen een wapen te verlangen, welke procedure voor het Waterschap Zuiderzeeland – een fusie van het Waterschap Noord-oostpolder (opgericht in 1987) en het Heemraadschap Fleverwaard (opgericht 1988) nog in dit verslagjaar bekroond werd met vaststelling van een wapen.

Op 24 april 2025 bracht de Hoge Raad van Adel advies uit aan dit waterschap, waarbij drie ontwerpen werden voorgelegd. Uiteindelijk werd in november 2025, in nader overleg, tot een definitief ontwerp gekomen. Hierbij werd uitgegaan van stukken en kleuren die enige historische houvast en ankers bieden. Allereerst de lelie (zilver op azuur) uit het familiewapen van ir. Cornelis Lely (1851-1929), een min of meer vaste figuur in de provincie Flevoland die voorkomt in het wapen van deze provincie en in de wapens van vijf van haar zes gemeenten. De golvende dwarsbalken alluderen uiteraard op water, waarbij de kleur sinopel (groen) zinspeelt op land. De uitgeschulpte schildzoom representeert een waterschap, als ware het een dijk die de golven tegenhoudt. De kleuren keel (rood) en goud refereren aan die in de wapens van de adellijke geslachten Van Kuinre, Van Voorst en Zoudenbalch en het wapen van (de Staten van) Holland, alle historisch nauw verbonden met de gebieden die uiteindelijk Flevoland zijn gaan vormen.

Het waterschap zag af van de geboden mogelijkheid van het bezigen van schildhouders, in welk geval de Hoge Raad van Adel twee zogenaamde ‘zee-eenhoorns’ had voorgesteld, heraldische fabeldieren die (in navolging van heraldische zeeleeuwen en -

paarden) passend zouden zijn bij Flevoland en vooralsnog niet voorkomen in enig Nederlands wapen.

*Wapen van het waterschap Zuiderzeeland, links gearceerd, rechts in kleur.
Wapentekeningen © Piet Bultsma.*

Bij Koninklijk Besluit d.d. 11 november 2025, nr. 2025001711, werd voor het waterschap Zuiderzeeland een wapen vastgesteld dat als volgt kan worden beschreven: *golvend doorsneden: A. in azuur een lelie van zilver; B. golvend gedwarsbalkt van zes stukken, zilver en sinopel; een uitgeschulpte schildzoom gedeeld van keel en goud. Het schild gedekt door een kroon van vijf fleurons.*

WAPEN WATERSCHAP DRENTS OVERIJSSELSE DELTA

Ook het Waterschap Drents Overijsselse Delta, in 2016 ontstaan door fusie van de waterschappen Reest en Wieden (opgericht in 2000) en Groot Salland (opgericht in 1997), heeft in het verslagjaar aangegeven een verzoek tot verlening van een wapen in te dienen. Op 3 november 2025 bracht de Hoge Raad van Adel in dezen advies uit, waarbij aan het college van dijkgraaf en heemraden van dit waterschap twee ontwerpwapens werden voorgelegd.

Naar verwachting zal in de loop van 2026 een wapen aan het Waterschap Drents Overijsselse Delta verleend worden.

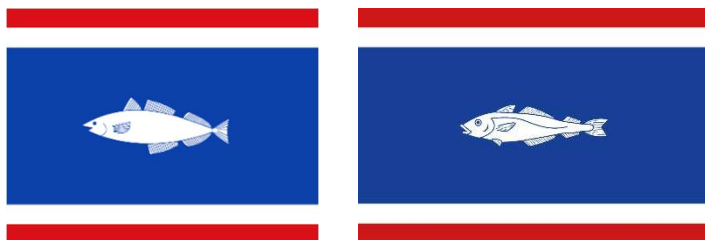
VLAGGEN

Vlaggen van provincies, gemeenten en waterschappen worden door de besturen van deze overheden vastgesteld. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verzocht de bestuurders van deze publiekrechtelijke lichamen in 1948, 1957 en 1961 in circulaire met klem om hierbij advies in te winnen bij de Hoge Raad van Adel. Met regelmaat geven gemeenten hieraan gehoor en wordt de Raad betrokken bij de totstandkoming van deze vlaggen.

Wanneer bij gemeenten onduidelijkheid over de uitvoering van een vlag, dan wel over het gebruik van vlaggen van voormalige gemeenten die mettertijd door fusering zijn opgegaan in

nieuwe gemeenten, wordt veelal contact opgenomen met de Hoge Raad van Adel, die in dezen met regelmaat adviseert.

In het verslagjaar heeft de Hoge Raad van Adel geen adviezen uitgebracht in aanloop naar de vaststelling van gemeentevlaggen. Wel werden de nieuwe vlaggen van de gemeenten Haarlemmermeer en Sittard-Geleen opgenomen in het vlaggenreger van de Hoge Raad van Adel. Ook was de Hoge Raad van Adel betrokken bij een aanpassing van de (bij besluit van de gemeenteraad d.d. 9 april 1965 vastgestelde) vlag van de gemeente Urk.

Vlag van de gemeente Urk, links de oudere versie (1965), rechts de aangepaste versie (2025).

Deze wijziging, in juli 2025 vastgesteld bij raadsbesluit, zag op de vormgeving van de schelvis (uit het gemeentewapen), die op de vlag uit 1965 dermate gestileerd was dat deze amper of niet als schelvis herkenbaar was.

KRIJGSMACHT: EMBLEMEN EN VLAGGEN

Op 14 september 1949 verzocht de minister van Marine de Hoge Raad van Adel hem te adviseren inzake de samenstelling van emblemen voor oorlogsschepen en diensten aan de wal. Sedertdien heeft de Raad regelmatig advies uitgebracht over emblemen voor diensten van alle krijgsmachtonderdelen.

Dit vergaderjaar heeft de Raad geadviseerd ten aanzien van emblemen voor het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK) – te zijner tijd Commando Lucht- en Ruimtestrijdkrachten (CLSRK) – en het 961 Squadron van de Koninklijke Luchtmacht en voor het Commander Netherlands Fleet (COMNLFLEET) en het Maritime Security Squadron (MSS) van de Koninklijke Marine.

EMBLEM CLS(R)K

De Hoge Raad van Adel bracht op 24 april 2025, na vooroverleg in februari en maart, advies uit inzake het nieuwe embleem van het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK), te zijner tijd Commando Lucht- en Ruimtestrijdkrachten (CLRSK), waarvoor op 3 april 2025 twee ontwerpen waren voorgelegd. De voorkeur werd gegeven aan het ontwerp met de slechtvalk – ontleend aan het bij Ministeriële Beschikking van 3 april 1974 vastgestelde embleem van het CLSK – en aanvliegend (aanvallend), met ge-

spreide vlucht, hetgeen bijdraagt aan de symmetrie van het embleem en beter aansluit bij het embleem van de (in 2008 opgeheven) vliegbasis Soesterberg, waarin een gouden adelaar op een wereldbol prijkte. Een gewelfd doorsneden veld van sabel en azuur werd een goede representatie geacht van luchtruim en ruimte, waarbij de welving zich ook goed verhoudt tot de globe in de voet van het embleem.

Aangezien de activiteiten van de luchtstrijdkrachten zich – ondanks de ‘uitbreiding’ naar de ruimte – vooral afspelen in de troposfeer is het ook niet onlogisch dat heraldisch, met de kleur azuur, de nadruk meer op die laatste laag van de atmosfeer wordt gelegd dan op het sabel van de ruimte. De sterren in het embleem vormen het sterrenbeeld Orion – de jager, een constellatie die vaak gebruikt wordt voor navigatie en herkenning – zouden zowel in goud (geel) of zilver (wit) weergegeven kunnen worden, waarbij de Raad een voorkeur had voor dat laatste, ter afwisseling op het goud dat in het embleem overheerst. De voorgestelde spreuk WAAKZAAM EN TREFZEKER is deels afgeleid van de in 1974 vastgestelde spreuk van het CLSK (WAAKZAAM EN HARDNEKKIG).

Een besluit van de Commandant Lucht- en Ruimtestrijdkrachten is voorzien voor begin 2026.

EMBLEEM 961 SQUADRON

Eveneens op 24 april 2025 bracht de Hoge Raad van Adel advies uit inzake het ontwerpembleem voor het 961 Squadron van de

Koninklijke Luchtmacht, na vooroverleg in maart. Bij deze eenheid vond een grote verandering van het takenpakket plaats en ook de samenstelling en positie binnen de Koninklijke Luchtmacht wijzigde, hetgeen een rechtvaardigingsgrond was voor vernieuwing van het embleem.

De Raad kon zich grotendeels vinden in het voorgestelde embleem. De uil van natuurlijke kleur op een veld van azuur sluit aan bij het embleem dat in 1959 was vastgesteld (in azuur een aanziende uilenkop van natuurlijke kleur) en houdt de herinnering aan de voorgangers van dit squadron (het 701 respectievelijk 501 Squadron) in leven. Wel stelde de Raad voor de kleur, in het ontwerp erg licht (*bleu celeste*), donkerder (azuur) weer te geven – de uil is immers een nachtvogel. De gespreide vleugels van de uil konden iets meer naar boven gericht worden, om zo beter in het veld te passen en qua positionering werd een bescheiden verschuiving naar boven beter geacht om de uil zodoende evenwichtiger in het veld geplaatst te zien. Ook werd gesteld dat het begrip ‘uil’ in dezen tekortschoot: de ene uil is de andere niet en in het ontwerpembleem oogde de uil eerder als een oehoe of ransuil dan, zegge, een bos- of kerkuil. De embleemspreuk WAAKZAAM BIJ DAG EN NACHT werd te lang bevonden en kon, wat de Raad betreft, net zo goed ingekort worden tot WAAKZAAM DAG EN NACHT, waarbij overigens de voorkeur werd gegeven aan het doen herleven van de traditionelere, Latijnse versie ervan: VIGILANS DIE ET NOCTE.

Een besluit van de Commandant Lucht- en Ruimtestrijdkrachten is voorzien voor begin 2026.

EMBLEM COMNLFLEET

Op 7 juli 2025 adviseerde de Hoge Raad van Adel met betrekking tot een op 18 juni 2025 voorgelegd ontwerpembleem voor de ‘Commander Netherlands Fleet’ (ComNLFleet) of commandant van de Nederlandse vloot.

Het aan de Raad voorgelegde ontwerpembleem was gebaseerd op het embleem dat bij Ministeriële Beschikking van 24 december 1968 was vastgesteld voor het ‘Commandement der Zeemacht in Nederland’, later Commandant Zeemacht Nederland (CZMNED) en sinds 2005 Commandant Zeestrijdkrachten (CZSK). Dit embleem voldeed geheel aan de heraldische regels en kon dan ook geheel op instemming van de Raad rekenen. Wel stelde de Raad voor om de schildzoom te wijzigen. Bij het ontwerpembleem was deze van goud (geel), met in zwarte Latijnse letters ’S LANDS VLOOT en KONINKLIJKE MARINE. Voorgesteld werd, aangezien het veld overwegend van zilver (wit) was en de golvende schildvoet van azuur, de zoom de kleur keel te geven, met de letters uiteraard in een metaal (goud of zilver). Een schildzoom van keel sluit ook goed aan bij de emblemata van veel andere eenheden van de Koninklijke Marine, zoals het Korps Mariniers.

Hoewel de Raad meende dat ‘ik leid de vloot’ in het Latijn

wellicht beter vertaald kon worden als CLASSEM DUCO in plaats van CLASSEM REGO ('ik heers over de vloot'), werd gemeend dat de strekking van deze spreuken min of meer dezelfde is en werd het ook weinig passend geacht om de spreuk CLASSEM REGO, reeds sinds 1968 in gebruik, nu te wijzigen.

Embleem van de Commander Netherlands Fleet (ComNLFleet).

Het embleem werd bij beschikking van de Commandant Zeestrijdkrachten van 11 augustus 2025 vastgesteld en werd daarbij als volgt beschreven: *in zilver een vroeg gotisch schild van keel, beladen met een leeuw, gekroond met een kroon van*

drie fleurons en twee parels, in de rechtersvoorpoot een schuin-linksgeplaatst Romeins zwaard houdende, in de linker voorpoot een bundel van vijf pijlen, de punten omhoog, de pijlen tezamen gebonden met een lint, alles van goud; het schild rustende op een uitgeschulpte schildvoet van azuur; een schildzoom uitgevoerd in keel met Latijnse letters in goud 's LANDS VLOOT in de bovenzijde en KONINKLIJKE MARINE in de onderzijde van de zoom; het geheel van schild en zoom omkranst door een oranjetak van sinopel, geplaatst op twee gekruiste ankers in zwart en gedekt met de Koninklijke Kroon; onder de krans een golvend lint van keel met daarop in Latijnse letters van goud de embleemspreuk CLASSEM REGO.

EMBLEM MARITIME SECURITY SQUADRON

De Hoge Raad van Adel werd op 5 november 2025 om advies gevraagd inzake het ontwerpembleem van het Maritime Security Squadron (MSS), een eenheid binnen het Korps Mariniers. Dit ontwerp kon op unanieme steun van de eenheid rekenen, maar de Raad gaf in zijn advies van 24 november 2025 te kennen zich niet met het voorgelegde embleem te kunnen verenigen, omdat het zich niet verdroeg met de heraldische gebruiken en de traditionele vormgeving van 's lands krijgsmacht in het algemeen en die van de Koninklijke Marine in het bijzonder.

Het ontwerpembleem vertoonde een lijntekening van een zeventiende-eeuws spiegelretourschip, waarboven een dreigend ogend, octopusachtig wezen, geplaatst op een (Gotisch)

schild (alluderend op ‘bescherming’) van azuur, binnen een vermalde binnenzoom van goud, in het schildhoofd vergezeld van de tekst ‘MARITIME SECURITY SQUADRON’ en in de schildpunt van de spreuk ‘VIRTUS IN MEDIO’, beide in zilver.

Een dergelijk embleem dient op grond van de *Voorschriften, waaraan emblemen, sloepemblemen, embleemsiermondstoppen en wandemblemen moeten voldoen* (deel uitmakend van de in 1954 herziene *Circulaire Zeemacht* no. 1912, sub 11-16), allereerst geplaatst te zijn in de (sindsdien) gebruikelijke omlijsting voor schepen, walinrichtingen en diensten van de Koninklijke Marine. Een embleem op een schild, zoals voorgesteld, kon dan ook niet worden goedgekeurd. Ook hoort de naam van de eenheid niet thuis in het embleem – heraldiek is immers juist een beeldtaal – en datzelfde geldt voor de spreuk. De Raad had ook bedenkingen bij de figuur van een kraken, zowel omdat deze mythische reuzeninktvissen in de sagen juist een bedreiging vormden voor schepen, maar ook door de positie – de kraken zweefde als het ware bóven het schip, terwijl deze wezens juist uit zee opdoken – en de vormgeving ervan: het wezen in het voorgestelde embleem had nog het meest weg van Cthulu (het anthropoïde, monsterachtige wezen dat in 1928 ontsproot aan de fantasie van H.P. Lovecraft) en deed, in combinatie met het schip, vooral denken aan de door Hollywood gecreëerde figuur van de *Flying Dutchman* in recente piratenfilms. De uitstraling van het ontwerp werd door de Raad dan ook als te ‘po-

pulair' beschouwd. Ook werd opgemerkt dat het schip gestileerder en duidelijker zou moeten worden weergegeven.

Met de voorgestelde embleemspreuk (te vertalen als 'de deugd ligt in het midden') kon de Raad zonder meer instemmen, mits geplaatst op een golvend lint onder het embleem-schild, waarbij de Raad de voorkeur gaf aan de (Latijnse) letters in zilver of goud op azuur, dan wel in azuur of sabel op zilver. Een alternatief en indicatief ontwerpembleem, dat aan het Korps Mariniers werd voorgelegd, laat zich beschrijven als: *in azuur een kraken van goud, op de rug bezien, naar boven gewend, de acht armen gespreid en de twee tentakels vanuit het schildhoofd de schildrand volgend, richting de schildvoet, vergezeld boven, tussen de tentakels, van een spiegelretourschip van zilver. Embleemspreuk: virtus in medio in Latijnse letters van sabel op een lint van zilver.* Het embleem is gevat in de gebruikelijke omlijsting van emblemen voor schepen, walinrichtingen en diensten van de Koninklijke Marine.

KRUIS VOOR MOEDIG EN BELEIDSVOL OPTREDEN

Op 26 februari 2025 werd door de staf van het Commando Luchtmacht aan de Hoge Raad van Adel het ontwerp van het Kruis voor Moedig en Beleidsvol optreden voorgelegd. Het betreft een nieuwe, Koninklijke dapperheidsonderscheiding waarmee wordt beoogd een hiaat te vullen in het huidige stelsel van onderscheidingen, zoals dat bestaat tussen enerzijds

dapperheid in tijden van oorlog en/of tegen de vijand en anderszijds dapperheid in menslievend hulpbetoon.

De Raad kon geheel instemmen met het ontwerp en bracht op 1 mei 2025 advies uit. Op het kruis prijkt het monogram van de Koning met de Koninklijke kroon, het gekeperde lint is in de kleuren oranje en azuur, de kleuren van het huis Oranje-Nassau.

HEERLIJKHEIDSWAPEN

In 2023 was de Raad vanwege de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om advies gevraagd inzake het bij Koninklijk Besluit vaststellen van een heerlijkheidswapen – dit in verband met een verzoek daartoe door de eigenaar van een heerlijkheid. De Raad had in dezen een negatief advies uitgebracht, aangezien heerlijkheden sinds 1848 geen publiekrechtelijke lichamen meer zijn (zie ook *Hoge Raad van Adel Jaarverslag 2023*, p. 20). De minister is niet bevoegd om wapens van heerlijkheden ter bevestiging bij Koninklijk Besluit voor te dragen.

De verzoeker heeft tegen het afwijzende besluit van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (d.d. 15 september 2023) een bezwaarschrift ingediend, dat op 22 januari 2024 door de minister ongegrond is verklaard. Hiertegen ging verzoeker in beroep, dat bij vonnis van de rechtbank Oost-Brabant d.d. 1 mei 2025 werd afgewezen. Verzoeker is vervol-

gens in hoger beroep gegaan bij de Afdeling Bestuursrecht-spraak van de Raad van State, dat naar verwachting in de loop van 2026 zal dienen.

REPRESENTATIE

De voorzitter van de Hoge Raad van Adel was op 6 januari 2025 aanwezig op de traditionele Nieuwjaarsreceptie van de Gouverneur der Residentie.

Op 17 maart 2025 vertegenwoordigde de voorzitter de Raad bij het jaarlijkse Voorzittersoverleg van de adellijke organisaties, ditmaal op de Kanselarij van de Johanniter Orde te Den Haag.

Op de secretarie van de Raad vond op 18 maart 2025 een gesprek plaats – in navolging van het kennismakingsgesprek in februari 2024 – met de directeur-generaal Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat, de heer drs. A.H. van Hout.

Op 22 mei 2025 waren voorzitter en secretaris aanwezig bij de presentatie van deel 101 van *Nederland's Adelsboek* – het derde deel van de nieuwe reeks met 'états présents' – te Baarn, op uitnodiging van burgemeester jonkheer M.A. Röell. (Baarn is de enige gemeente in Nederland met een adellijke burgemeester.) Wetenschappelijk medewerker dr. Conrad Gietman hield bij deze presentatie een lezing. Later die dag overhandigden voorzitter en secretaris te Franeker het wapendiploma aan de heer A. van de Nadort, waarnemend burgemeester van de gemeente Waadhoeke (op 1 januari 2018 ontstaan uit de voormalige gemeenten Franekeradeel, Het Bildt, Menaldumadeel en vier dorpen in de voormalige gemeente Littenseradeel) waaraan

bij Koninklijk Besluit van 20 december 2019 een wapen was verleend. Door de corona-uitbraak begin 2020 en daaropvolgende persoonlijke omstandigheden van de toenmalige burgemeester was het er niet eerder van gekomen dit diploma plechtig uit te reiken.

Op 16 december 2025 vertegenwoordigde de voorzitter de Raad op het jaarlijkse Kapitteldiner van de Ridderlijke Duitse Orde Balijs van Utrecht in hotel Karel V in Utrecht, waar traditiegetrouw vertegenwoordigers van alle adellijke organisaties worden uitgenodigd.

SECRETARIE

SECRETARIS EN MEDEWERKERS

Secretaris van de Raad mr. Ruben thoe Ritsema was, naast zijn reguliere werkzaamheden als secretaris van de Hoge Raad van Adel en beheerder van het gebouw aan de Nassaulaan 2B, als bestuurslid betrokken bij de Stichting Uitgave Nederland's Adelsboek (SUNA). Daarnaast had hij zitting in de projectgroep die de publicatie van een monografie over het kasteel en landgoed Middachten begeleidt.

Heraldisch adviseur mr. Olivier Mertens verrichte onderzoek en advieswerk ten behoeve van actuele notulendossiers op het gebied van overheidsheraldiek, vlaggen en emblemen van de krijgsmacht. Hij verzorgde het ambtelijk contact met gemeenten, waterschappen, krijgsmacht en de wapentekenaar van de Raad en correspondentie met instellingen en particulieren op het gebied van genealogie en heraldiek. Daarnaast ontving en begeleidde hij onderzoekers op de secretarie. In juni 2025 werd mr. Mertens benoemd tot secretaris van de Stichting De Nederlandse Leeuw, als opvolger van de in 2024 overleden mr. Marc Scheidius. Deze stichting, gelieerd aan het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde

(KNGGW), waarvan de heer Mertens bestuurslid is, stelt zich de bevordering van de wetenschappelijke beoefening van geslachten en wapenkunde (en aanverwante wetenschappen) ten doel en tracht dit te verwezenlijken door het (doen) uitgeven van publicaties op het gebied van genealogie en heraldiek en het verlenen van subsidies om dergelijke uitgaven mogelijk te maken.

Wetenschappelijk adviseur dr. Conrad Gietman deed eveneens onderzoek ten behoeve van actuele notulendossiers, met name op het gebied van adelszaken. Hij beantwoordde vragen over onder meer adelsgeschiedenis, genealogie en de collecties van de Raad en adviseerde historici en auteurs. Daarnaast wijdde hij zich, voor één dag in de week, aan de redactie van een monografie over het kasteel en landgoed Middachten, dat naar verwachting eind 2026 verschijnen zal. Ook was hij medeverantwoordelijk voor de verwerving van relevante literatuur voor de bibliotheek van de Raad. In 2025 is dr. Gietman toegetreden tot de Commissie Brantsen van de Zyp, een adviescommissie van Geldersch Landschap en Kastelen, waarvan hij in het afgelopen jaar twee vergaderingen bijwoonde.

De heren Mertens en Gietman maken beiden deel uit van de raad van advies van de Stichting Het Blauwe Boekje, uitgever van de reeks 'Nederland's Patriciaat'. Dr. Gietman heeft tevens zitting in de raad van advies van 'De Nederlandsche Leeuw', het orgaan van het KNGGW.

Administratief medewerker Aldert Gritter hield het lopende

filiatieregister bij en zette het aanvullen van de gedigitaliseerde versie van dat register voort aan de hand van de aanwezige akten. Daarnaast voerde hij algemene administratieve werkzaamheden uit.

Per 1 februari 2025 is Ianthe Schneeweisz in dienst getreden als bibliothecaris. Zij is daarnaast werkzaam bij kasteel De Haar te Haarzuilens. Mede door de gestaag groeiende bibliotheek was er bij de Raad grote behoefte ontstaan aan een gespecialiseerde medewerker die zich bezig zou gaan houden met het ordenen, inventariseren, beschrijven en beheer van bibliotheek, archief en collecties, aanvragen voor inzage in behandeling zou nemen en mee zou werken aan projecten waarbij de collectie centraal staat, zoals digitaliseringsprojecten en exposities. Op deze wijze kan de collectie van de Raad toegankelijker gemaakt worden (ook door publicatie van inventarissen op de website) en kunnen geïnteresseerden deze bijzonder rijke collectie nog beter benutten.

PUBLICATIES, LEZINGEN EN SYMPOSIA

Van de hand van dr. Conrad Gietman verschenen het artikel ‘Hartenvrouw in het Voorhout. Herinneringen aan een gekostumeerd bal uit 1867’ in het bulletin van de Nederlandse Adelsvereniging en de inleiding van deel 101 (2025) van *Nederland's*

Adelsboek (pag. XII-XXIX), waarin hij nader inging op de geschiedenis van deze befaamde reeks. Op 14 juni gaf dr. Gietman een presentatie op het Famillement te Den Haag, georganiseerd door het CBG | Centrum voor Familiegesciedenis.

Mr. Olivier Mertens gaf op het Heraldisch Symposium, dat op 3 mei te Den Haag werd georganiseerd door het KNGGW en het CBG | Centrum voor Familiegesciedenis, een lezing over heraldische manifestatie door de eeuwen heen. Voor het in 2026 te verschijnen deel 102 van *Nederland's Adelsboek* schreef Mertens de inleiding *Adellijke heraldiek in het Koninkrijk der Nederlanden*.

Ten behoeve van kennisontwikkeling is door bibliothecaris Ianthe Schneeweisz deelgenomen aan verscheidene platforms en bijeenkomsten, waaronder het Platform Collecties van Overheden en een kennisdag collecties bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), evenals bijeenkomsten van de Hoge Colleges van Staat waarin onder meer de nieuwe Archiefwet werd besproken. Daarnaast is deelgenomen aan het platform Geërfd Goed, waar onder meer het belang van duidelijke verwervingscriteria en goed verwachtingsmanagement bij archief-overdrachten door particulieren werd benadrukt. De daar ontwikkelde informatiematerialen bieden ook voor de Raad waardevolle aanknopingspunten.

Tijdens het Platform Collecties van Overheden werd boven-

dien aandacht besteed aan het belang van schoonmaak voor collectiebeheer. Naar aanleiding hiervan zal de samenwerking met de schoonmaakdienst worden geïntensiveerd, onder meer door structureel aandacht te besteden aan het stofvrij houden van de boekencollectie.

ARCHIEF, BIBLIOTHEEK EN VERZAMELINGEN

De kern van de collecties van de Hoge Raad van Adel bestaat uit het archief van de Raad zelf. Dat beslaat voor de periode 1814-1984 ruim 110 meter. Medewerkers van de secretarie maken hier dagelijks gebruik van, omdat het onderzoek ten behoeve van zowel adelszaken als de verlening van wapens en emblemen altijd een belangrijke historische component bevat. Hierdoor heeft de Raad wettelijk ontheffing van de verplichting tot overbrenging van dit archief.

Behalve het omvangrijke Raadsarchief worden in de twee archiefdepots van de secretarie een aantal vanuit historisch oogpunt waardevolle collecties op het terrein van adeldom en heraldiek bewaard. Belangrijk zijn vooral enkele familiearchieven en genealogische-heraldische verzamelingen.

Net als bij de archiefcollecties ligt de focus van de bibliotheek op terreinen die verwantschap hebben met de taken van de

Raad. Ook dit jaar kon de bibliotheek worden aangevuld met nieuwe boeken en tijdschriften. Per 2025 ontvangt de Raad ook weer *Le Parchemin*, het tijdschrift van het Office Généalogique et Héraldique de Belgique. Met name als het gaat om buitenlandse vakliteratuur is de collectie van de Raad uniek in Nederland.

AANWINSTEN

De Raad verwierf in maart 2025 bij een antiquariaat verscheidene belangwekkende stukken, waaronder de geschreven dagboek aantekeningen van een niet bij naam genoemde Rotterdamse vroedschap over de jaren 1747-1749 en 1766-1767, roerige perioden waarin Prins Willem IV respectievelijk Prins Willem V aantraden als (erf)stadhouder. Op basis van de tekst – waarin onder meer de namen van de buitenplaats van de auteur en van zijn twee zonen werden genoemd – kon worden gereconstrueerd dat de Rotterdamse regent mr. Adriaan Prins, heer van Hillegersberg en Cromstrijen (1692-1780), de schrijver was. Deze heer Prins was tussen 1738 en 1763 vroedschap en tussen 1755 en 1761 herhaaldelijk burgemeester van Rotterdam en bekleedde nog een grote hoeveelheid nevenfuncties, waaronder die van gedeputeerde in de Staten van Holland en West-Friesland, raad ter Admiraliteit op de Maze en bewindhebber van de VOC. Zijn betachterkleinzoon, mr. Théodore Louis Lambert

Prins (1832-1889) en Willem Prins (1847-1924), werden in 1886 respectievelijk 1889 verheven in de Nederlandse adel, met nageslacht (deels met de naam Prins van Westdorpe) tot op heden.

BIBLIOTHECARIS

Sinds het aantreden van de bibliothecaris per 1 februari 2025 is Schneeweisz actief aan de slag gegaan met het verder ordenen, registreren, inventariseren en beheren van de bibliotheek, het archief en de collecties van de Raad, evenals met het verbeteren van de toegankelijkheid ervan.

Op het gebied van ordening is een nieuw standplaatssysteem ontwikkeld en geïmplementeerd, hetgeen de vindbaarheid en toegankelijkheid aanzienlijk vergroot. Ter ondersteuning hiervan is de catalogus uitgebreid en aangepast. Daarnaast is gewerkt aan de inventarisatie van de archiefcollectie. Zo is de inventaris van het archief van Johannes Petrus van der Drift (1913-1981) opgesteld en digitaal toegankelijk gemaakt. Van der Drift, bouwkundig ingenieur bij de Rijksgebouwendienst, was tussen 1938 en 1980 de wapentekenaar van de Hoge Raad van Adel. Om de zichtbaarheid van deze werkzaamheden en de collectie te vergroten, is hier tevens aandacht aan besteed op sociale media.

In het kader van het beheer zijn verschillende conserveringsmaatregelen genomen. Zo is er nieuw zuurvrij papier aangeschaft en waar nodig toegepast. Tevens is een selectie gemaakt van materialen die in geklimatiseerde ruimtes dienen te worden ondergebracht, evenals van werken die daar juist buiten geplaatst kunnen worden. De daadwerkelijke verplaatsing zal in 2026 worden gerealiseerd.

Uiteraard wisten ook weer in het afgelopen jaar veel bezoekers hun weg naar de Nassaulaan te vinden. Zo'n driehonderd vragen werden beantwoord en verscheidene verzoeken tot inzage van archief en bibliotheek werden in behandeling genomen en gefaciliteerd, waarmee de collectie actief wordt benut.

RAAD EN SECRETARIE

Voorzitter

Jonkheer mr. J.P. de Savornin Lohman (2015)

Leden

Drs. R.M. barones van Pallandt (2010)

Jonkheer mr. F.J.M.I. van Rijckevorsel van Kessel (2017)

Mr. H.M.A.F. van Gent-barones van der Feltz (2023)

Mr. J.C. baron van Haersolte (2024)

Secretaris

Mr. R.P.J. thoe Ritsema (2024)

Medewerkers

Heraldisch adviseur: mr. O.W.C. Mertens

Wetenschappelijk adviseur: dr. C.A.M. Gietman

Bibliothecaris: I.A.M. Schneeweisz

Administratief medewerker: A. Gritter

CONTACTGEGEVENS

Postadres

Postbus 16325, 2500 BH Den Haag, Nederland.

Bezoekadres

Nassaulaan 2B, 2514 JS Den Haag, Nederland.

Bezoek

Bezoek op afspraak.

De studiezaal is geopend op werkdagen van 9.30-16.30 uur.

Contact

Telefoon: 070-3614281

E-mail: info@hogeraadvanadel.nl

